

Altenburg & Wymenga
ECOLOGISCH ONDERZOEK

Aanvullend onderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen bij vier complexen van Accolade

A&W-notitie: 21-289

opdrachtgever Stichting Accolade

projectcode 21-289

Auteur(s) S.F. Ward

status Definitief

datum 8 november 2021

autorisatie Afdelingshoofd: E. van der Heijden

kwaliteitscontrole Tegenlezer E. Schut

uitvoerder Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv
Suderwei 2, 9269 TZ Feanwâlden
Matrix II k1.08/1.09, 1098 XH Amsterdam
Tel. 0511 474764, info@altwym.nl, www.altwym.nl

Inhoud

1	Inleiding	1
2	Methode aanvullend onderzoek	2
3	Resultaten	3
4	Effectbeoordeling	8
5	Conclusie	9
	Literatuur	10

Referentie

Ward, S.F. 2021. Aanvullend onderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen bij vier complexen van Accolade. A&W-notitie 21-289. Altenburg & Wymenga Ecologisch Onderzoek, Feanwâlden

1 Inleiding

In verband met het uitvoeren van sloopwerkzaamheden (gevolgd door nieuwbouw) aan vier complexen van Accolade is in 2021 een ecologische beoordeling uitgevoerd om de plannen te toetsen aan de vigerende natuurwetgeving (Ward, 2021). De conclusie van dit onderzoek was dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen niet kon worden uitgesloten. Om deze reden heeft Stichting Accolade aan Altenburg & Wymenga gevraagd om aanvullend onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. In deze notitie presenteren wij de resultaten van het onderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen in het najaar van 2021 en worden de resultaten in het licht van de plannen beoordeeld volgens de ecologische wet- en regelgeving. Het onderzoek naar kraam-/zomerverblijfplaatsen van vleermuizen zal in voorjaar/zomer van 2022 worden uitgevoerd. De onderzochte complexen zijn de volgende:

- Complex 315444, Joure
- Complex 212121, Heerenveen
- Complex 211070, Jubbega
- Complex 211060, Jubbega

In hoofdstuk 2 van dit rapport is de methodiek van de uitgevoerde onderzoeken opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de resultaten van de onderzoeken en in hoofdstuk 4 is de effectbeoordeling van de beoogde werkzaamheden op de aanwezige natuurwaarden gedaan. In hoofdstuk 5 zijn de conclusies van hoofdstuk 4 samengevat.

Altenburg & Wymenga presenteert in dit rapport de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het ecologisch onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze rapportage kunnen geen rechten worden ontleend.

2 Methode aanvullend onderzoek

Vleermuisonderzoek

Om te bepalen op welke wijze vleermuizen gebruik maken van het plangebied en de omgeving, is nachtelijk vleermuisonderzoek uitgevoerd. Vleermuisonderzoek dient plaats te vinden volgens het Vleermuisprotocol 2021 (ministerie van EZ, Netwerk Groene Bureaus). Daarin is vastgelegd hoe vleermuisonderzoek naar foerageergebied, verblijfplaatsen en vliegroutes dient plaats te vinden om tot uitspraken te kunnen komen die stand houden in juridische procedures. Bij vleermuisonderzoek moet rekening worden gehouden met een aantal veldbezoeken die gespreid in het jaar moeten plaatsvinden.

In de omgeving van Heerenveen, Jubbega en Joure komen verschillende vleermuissoorten voor, met name Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Maar ook Baardvleermuis, Franjestaart, Gewone grootoorvleermuis, Meervleermuis, Rosse vleermuis, Tweekleurige vleermuis en Watervleermuis (NDFP, Melis 2012). Een deel van de bovengenoemde soorten maakt mogelijk gebruik van de plangebieden.

Uitgaande van de te verwachten soorten, zijn hier volgens het protocol twee veldbezoeken aan balts-/paarverblijfplaatsen tijdens nazomer/herfst uitgevoerd. Bij het complex in Joure zijn drie veldbezoeken uitgevoerd, omdat er tijdens het eerste bezoek aanwijzingen werden gevonden dat zich mogelijk een verblijfplaats van Meervleermuis in het complex zou bevinden. Het plangebied is tijdens de veldbezoeken 's nachts onderzocht met behulp van batdetectoren van het type Petterson D240x (heterodyne/time expansion). In Tabel 1 staan de data en de weersomstandigheden van de veldbezoeken. Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd onder optimale weersomstandigheden.

De werkzaamheden bestaan uit de sloop van bestaande gebouwen. Er zullen geen bomen worden gekapt. Omdat de gebouwen gelegen zijn te midden van de bebouwde kom, blijft het bestaande stratenpatroon behouden. Eventueel aanwezige vliegroutes en foerageergebied zullen door uitvoering van de plannen niet worden aangetast. Om die reden is de aanwezigheid van vliegroutes en foerageergebied niet specifiek onderzocht.

Tabel 1. Overzicht van de onderzoeksinspanning en de weersomstandigheden tijdens het vleermuisonderzoek.

Complex	Datum	Periode	Doel	Weersomstandigheden
315444	1 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 16 °C, droog, windkracht 1 NW, volledig bewolkt
	13 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 14 °C, droog, windkracht 2 NO, onbewolkt
	24 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 17 °C, droog, windkracht 3 ZW, volledig bewolkt
212121	23 augustus 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 14 °C, droog, windkracht 2 NO, onbewolkt
	14 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 13 °C, droog, windkracht 2 NO, 3/8 bewolkt
211060	2 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 11 °C, droog, windkracht 1 NW, onbewolkt
	28 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 12 °C, droog, windkracht 3 ZO, 3/8 bewolkt
211070	2 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 11 °C, droog, windkracht 1 NW, onbewolkt
	28 september 2021	Avond / nacht	Balts-/paarverblijfplaatsen	Temp ± 12 °C, droog, windkracht 3 ZO, onbewolkt

3 Resultaten

Bij alle vier de complexen zijn niet meer dan twee vleermuissoorten aangetroffen, namelijk de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis. Voor de Gewone dwergvleermuis geldt dat de soort territoriaal is en met name vliegend baltst. De exacte locatie van de verblijfplaats ligt daarom in de nabije omgeving van waar de baltsende individuen worden waargenomen. Door de resultaten van de veldbezoeken te combineren kan het territorium worden vastgesteld, en kan worden ingeschat waar de verblijfplaats zich bevindt. De daadwerkelijke locatie van de verblijfplaatsen kan iets afwijken. Wel kan in de meerderheid van de gevallen goed worden vastgesteld of de verblijfplaats binnen of buiten het plangebied gelegen is. Voor de Ruige dwergvleermuis geldt dat de individuele mannetjes vaak roepen vanuit hun paarverblijfplaats. Hierdoor is de locatie van de verblijfplaats vaak goed vast te stellen.

In dit hoofdstuk zullen de onderzoeksresultaten van het najaarsonderzoek bij de vier complexen apart behandeld worden.

Complex 315444, Joure

Tijdens de onderzoekrondes naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen bij complex 315444 in Joure werden de soorten Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis waargenomen. Van de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis werden baltsende dieren in het plangebied en/of de omgeving daarvan waargenomen. Van de Ruige dwergvleermuis is één balts-/paarverblijf aangetroffen in de woning van de Scharcamp 45. De Gewone dwergvleermuis had één balts-/paarverblijf in het onderzoeksgebied in de woning van de Finne 11 (zie Figuur 1). Van deze soort konden ook twee balts-/paarverblijfplaatsen worden vastgesteld buiten het onderzoeksgebied, ten noorden en ten oosten ervan.

Complex 212121, Heerenveen

Het najaarsonderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen bij complex 212121 in Heerenveen heeft de aanwezigheid van de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis aangetoond. Beide soorten werden baltsend waargenomen, waardoor meerdere balts-/paarverblijfplaatsen konden worden vastgesteld. De Gewone dwergvleermuis heeft twee balts-/paarverblijfplaatsen in het oostelijk deel van het plangebied, in de woningen op Azaleastraat nummer 13 en 31, en daarnaast nog eens vier balts-/paarverblijfplaatsen net buiten het plangebied aan de overkant van de straat. De Ruige dwergvleermuis heeft geen verblijfplaatsen in het plangebied maar wel drie balts-/paarverblijfplaatsen net buiten het plangebied (zie Figuur 2). Tijdens beide onderzoekrondes werd tevens veel activiteit van Gewone dwergvleermuis waargenomen aan de overkant van de straat waardoor het waarschijnlijk geacht wordt dat zij in de nabije omgeving een massawinterverblijfplaats hebben. Deze is echter niet aanwezig binnen het plangebied.

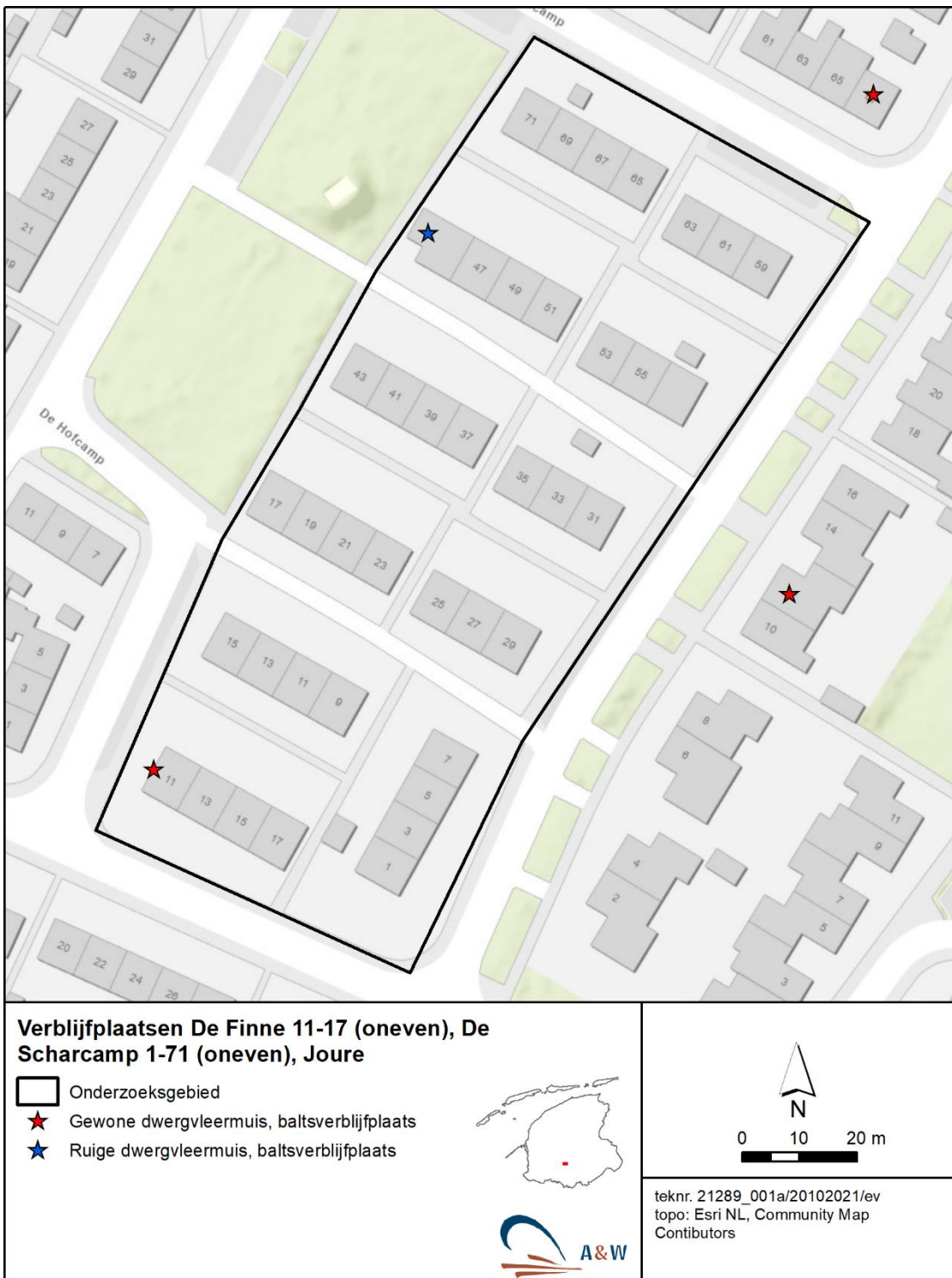
Complex 211060, Jubbega

Tijdens het najaarsonderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen in Jubbega, bij complex 211060, werd alleen de Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Deze soort werd baltsend aangetroffen, waardoor één balts-/paarverblijfplaats kon worden vastgesteld. Deze verblijfplaats bevindt zich in de woning op K. Molweg 4 (zie Figuur 3).

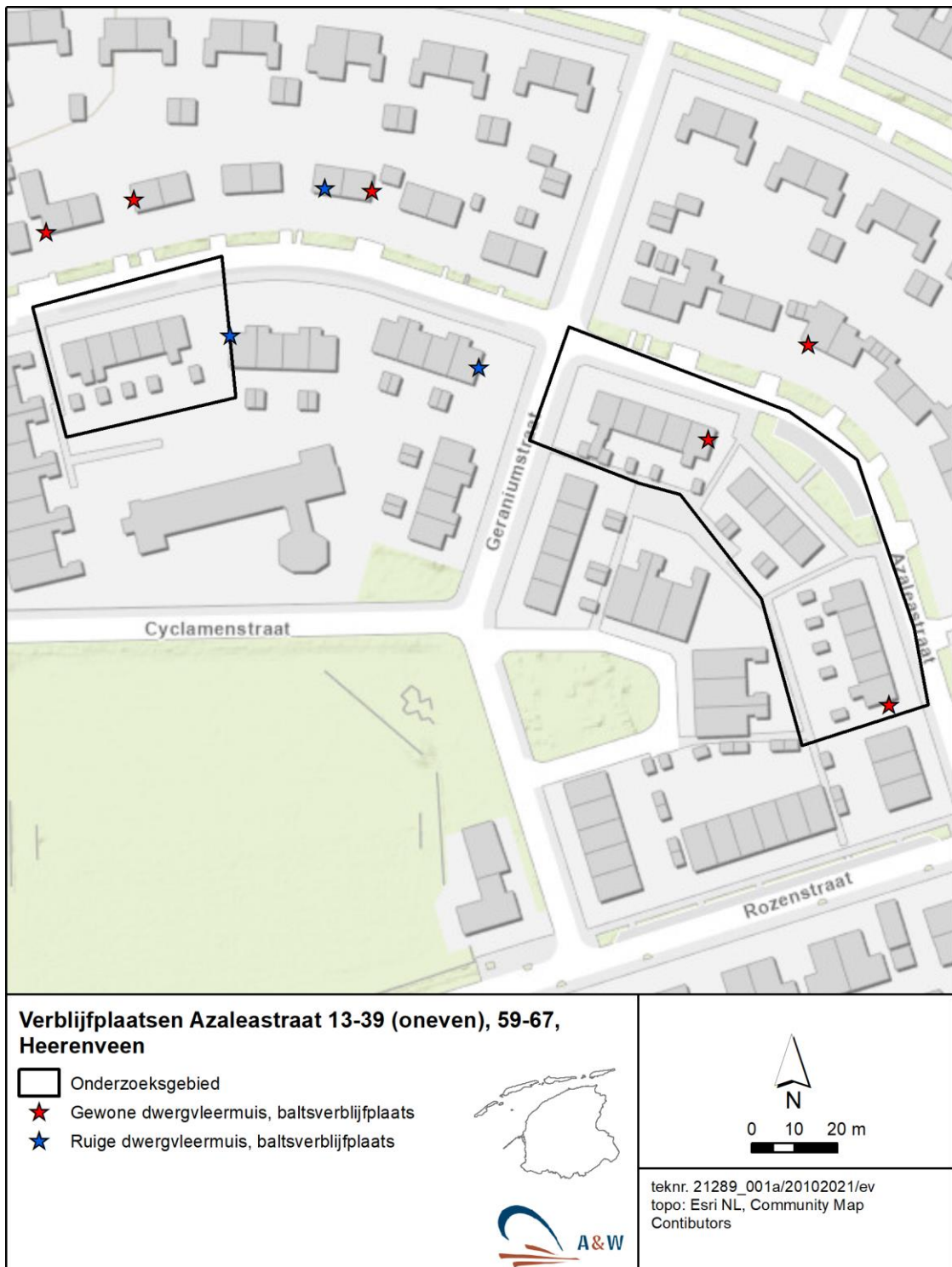
Complex 211070, Jubbega

Tijdens de onderzoekrondes naar balts-/paarverblijfplaatsen bij complex 211070 in Jubbega werd de aanwezigheid van de Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Ook deze soort werd baltsend waargenomen, waardoor één balts-/paarverblijfplaats kan worden vastgesteld, aan de woning op Gentiaansingel 20 (zie Figuur 4).

Andere verblijfplaatsen dan de bovengenoemde balts-/paarverblijfplaatsen van de Gewone en Ruige dwergvleermuis werden niet aangetroffen binnen het plangebied. Wel dient het onderzoek naar kraam-/zomerverblijfplaatsen nog te worden uitgevoerd in het voorjaar van 2022.

Figuur 1: Resultaten van het najaarsonderzoek in Joure (complex 315444)

Figuur 2: Resultaten van het najaarsonderzoek in Heerenveen (complex 212121)

Figuur 3: Resultaten van het najaarsonderzoek in Jubbega, K. Molweg (complex 211060)

Figuur 4: Resultaten van het najaarsonderzoek in Jubbega, Gentiaansingel (complex 211070)

4 Effectbeoordeling

Binnen de plangebieden werden tijdens het onderzoek in het najaar 2021 in totaal vijf balts-/paarverblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis gevonden, en één van de Ruige dwergvleermuis. De overige aangetroffen verblijfplaatsen bevinden zich buiten het plangebied en zullen door uitvoering van de plannen niet worden aangetast.

Balts-/paarverblijfplaatsen van de dwergvleermuizen betreffen vaak spleetvormige ruimtes in gebouwen en kunnen zich bevinden achter daklijsten en betimmeringen, maar ook in spouwmuren of voegspleten in gebouwen.

Aangezien de beoogde werkzaamheden inhouden dat de bestaande bebouwing gesloopt zal worden, zullen bij alle vier de complexen de aanwezige balts-/paarverblijfplaatsen verloren gaan. Om deze reden veroorzaakt de uitvoering van de plannen een conflict met de Wet natuurbescherming.

Accolade werkt met een Generieke ontheffing voor onder andere herstel- en isolatiewerkzaamheden. Onder deze ontheffing vallen ook kleinschalige sloopwerkzaamheden, mits er geen functioneel leefgebied van beschermde soorten aangetast wordt. Tijdens de sloopwerkzaamheden wordt het functioneel leefgebied van de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis wel aangetast. De aangetroffen balts-/paarverblijfplaatsen gaan verloren door de sloop van de woningen, en daarnaast wordt de omgeving dermate aangetast dat er ook mogelijk (delen van) vliegroutes en foerageergebieden verdwijnen. Om deze redenen vallen deze werkzaamheden niet onder de Generieke ontheffing. Voorafgaand aan de werkzaamheden dient daarom een ontheffing van de Wet natuurbescherming bij het bevoegd gezag (provincie Fryslân) te worden verkregen voor het aantasten van balts-/paarverblijfplaatsen van de Ruige dwergvleermuis en van de Gewone dwergvleermuis.

De ontheffingsaanvraag dient te worden vergezeld van een activiteitenplan, waarin mitigerende en compenserende maatregelen zijn opgenomen om negatieve effecten zo goed mogelijk te beperken. Deze maatregelen zullen in ieder geval moeten bestaan uit het realiseren van tijdelijke en permanente alternatieve verblijfplaatsen voor de Ruige dwergvleermuis en de Gewone dwergvleermuis, en een goede fasering van de werkzaamheden in de tijd.

Andere verblijfplaatsen (zoals massawinterverblijfplaatsen) dan de bovengenoemde balts-/paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis en de Ruige dwergvleermuis werden tijdens het najaarsonderzoek niet aangetroffen binnen het plangebied. In voorjaar-/zomer van 2022 dient echter nog onderzoek te worden uitgevoerd naar de aanwezigheid van zomer- en kraamverblijfplaatsen van vleermuizen.

5 Conclusie

Hieronder wordt per complex samengevat wat er is aangetroffen tijdens het najaarsonderzoek naar balts-/paarverblijfplaatsen van vleermuizen.

- In complex 315444 in Joure werden één balts-/paarverblijfplaats van de Ruige dwergvleermuis en één balts-/paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- Complex 212121 in Heerenveen bevat twee balts-/paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis.
- In complex 211060 in Jubbega werd één balts-/paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen.
- In complex 211070 in Jubbega werd ook één balts-/paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis aangetroffen.

De beoogde werkzaamheden houden in dat de bovengenoemde complexen gesloopt zullen worden. De uitvoering van deze plannen veroorzaakt een conflict met de Wet natuurbescherming. Het is daarom nodig om een ontheffing van de Wet natuurbescherming bij het bevoegd gezag (provincie Fryslân) te verkrijgen voor bovengenoemde complexen.

Literatuur

- BIJ12 2017. Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht
- BIJ12 2017. Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht
- BIJ12 2017. Meervleermuis *Myotis daubentonii*. Versie 1.0. Juli 2017, Utrecht
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden
- Ward, S. 2021. Ecologische quickscan sloopwerkzaamheden vier complexen. A&W-notitie 21-181. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden

Websites

- NDFF